

Det har en mening at være psykolog, som betyder faglig viden og kunnen på højt professionelt og etisk niveau. Ikke mindst når vi mødes af krav om kraftigt forenkede løsninger.

SPROG & MOBNING

Jeg er glad for Keld Brikners kommentarer til min artikel, især hans varme engagement for kampen mod mobning.

Anderledes følelser melder sig på baggrund af hans betragtninger over kommunalt ansatte psykologers arbejdsbetingelser og opgaver. De er er tankevækkende! Der er en fascinerende sprogbrug heri: Generaliserende, devaluerende, mistænksomt.

Det er uundgåeligt at fundere over det devaluerende sprog og den antihumanistiske logik, det inviterer ind i.

Den handler også om børns mobning.

Mobningen opstår ikke i et vakuum. Den er ikke en skønhedsfejl i det sociale liv!

Den er dybt forbundet med hverdagen, med den etik, som praktiseres der, hvor vi taler og handler med og om hinanden. Sproget er udtryk for det sociale liv og præger det. Børns mobning er forbundet med voksnes sociale liv, de mønstre, det fremtræder i, det sprog, som ledsager og styrer det.

I håb om at kunne forklare, hvad jeg egentlig mener, vil jeg begynde i det sociale liv.

Mobning og social praksis

Gregory Batesons fortærskede konstatering af, at "alting hænger sammen", er stadig gyldig. Børns mobning hænger sammen med, hvordan voksne lever med hinanden, med etikken i hverdagen. Den handler om voksnes sociale hverdagspraksis og den etik, den styres af. Det etiske grundlag er det nødvendige udgangspunkt for kampen mod mobning.

Formanende tale har aldrig ændret noget som helst – enhver, der selv har været barn, ved det af erfaring. "Ord ændrer ikke folk" (Annette Mortensen, 2000).

En smuk og enkel formulering af udgangspunktet synes jeg er K.E. Løgstrups lidt tørre konstatering i "Den etiske fordring": "Af den elementære afhængighed og umiddelbare magt udspringer fordringen om at tage vare på det af den andens liv, der er afhængigt af én, og som man har i sin magt, idet det dog det dog ud fra den samme fordring er udelukket, at varetagelsen nogen sinde kan bestå i for den andens egen skyld at tage hans selvstændighed fra ham. Ansvar for den anden kan aldrig bestå i at tage hans eget ansvar." ▶ ▶ ▶

alle offentlige
ansatte er bære
down
ekspr
smar
alle o
ansatte er bære
downe ned med

ep
f

ad

▶ ▶ ▶ En god etisk voksenpraksis er god vaccine mod mobning.

Social praksis er uadskillelig fra sproget! Det er i sproget, den udtrykker sig, den styres af sproget. Omvendt præges sproget også af etik og social praksis.

Mobningens sprog

Den dystre indrepsykiske trojka som Igra (2001) beskriver: Narcissisme, projektion, sadisme – har jo sin foretrukne arena i voksenlivet. De invaderer voksnes praksis i utallige former, ikke mindst i sproget. De skaber en grammatik konstrueret over kritiklyst, uden kærlighed. Et devaluerende sprog, som svarer til mobningens relationelle koncept: En forarget, insinuerende, fordømmende tone, som ikke efterlyser faktuel information, men skal have afløb for aggression. Det er også sproget fra eftermiddagsbladene, fra de ekstreme hjørner af den politiske debat.

Et sprog, som er indrettet til at søge efter syndebukke.

I mere diskret form er det et sprog, som udgår fra skyld og fejl, søger problemerne, det negative. Det sniger sig ind i hverdagstalen, skaber en logik, som kredser om fordømmelse, fejlfinder. Den tvivlsomme gevinst er en narcissistisk selvtilfredshed, i det lange løb kedelig og steril. Det kan foreskrive, hvordan andre (børn) skal opføre sig, men rummer ingen forståelse. Det kan i virkeligheden ikke ændre på nogen ting.

Det hjælper heller ikke på mobning.

Projektet at bekæmpe børns mobning betyder også at rette opmærksomheden mod det devaluerende sprog og den ledsagende logik. Ikke mindst hos os selv!

Her kan jeg ikke lade være med at nævne "den anerkendende holdning", som jeg synes er noget af det mest befriende, der er opstået på behandlerscenen i mange år.

Det anerkendende sprog (Mortensen 2000, Gergen 1997, Niels Egelund m.fl.1998) er i denne sammenhæng noget af en etisk revolution. Den anerkendende diskurs handler nemlig ikke blot om at ændre sprogform i professionelle rela-

Referencer:

- Egelund, Niels m.fl.: Urolige børn, Kommuneinformation, 1998
Gergen, K.: Virkelighed og relationer, Dansk psykologisk Forlag, 1997
Igra, Ludvig, Den tunna hinnan, Natur och Kultur, Stockholm, 2001
Løgstrup, K.E.: Den etiske fordring, Gyldendal, 1991 (1956)
Mortensen, Annette: Konsulentens anerkendende og udfordrende interview, dispuk, 2000

tioner, den har potentiale for meget mere radikale konsekvenser. Grundlæggende handler den om respektfuld tro på menneskers udviklingsmuligheder og om bevidsthed om »den etiske fordring«.

Politik?

Dette er et sidespring: Jeg kunne ikke lade være med at interessere mig lidt for indholdet i Keld Brikners betragtninger alligevel.

Jeg ville gerne få det med, at det devaluerende sprog i høj grad angår os politisk. Det er den frodige grobund for alskens primitive holdninger, som udbreder sig i det rådende politiske klima: "Alle offentligt ansatte er bare dovne." "Ned med eksperter." etc.

Holdninger, som kan virke så ekstremt forenkede, at man end ikke orker at diskutere dem, men som har medvind ude i de små betrængte kommuner.

At de er bygget på illusioner, betyder intet. De lader sig ikke rokke af faktuelle oplysninger, og de har vind i sejlene. De signalerer fare for velfærdssamfundets fundament: omsorgen for børn og unge. De kræver modspil.

Altså: Op på barrikaderne, som så ofte før!

Og det skal edderlynemig være med højt båret faglig fane! Det har jo en mening at være psykolog, som betyder faglig viden og kunnen på højt professionelt og etisk niveau.

Vi skal heller ikke lade os mobbe.

Ingrid Busck er psykolog ved PPR i Greve